

škola zotavení

Komunitní centrum pro Zotavení

Slyšení hlasů

Lektorský manuál ke kurzu

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Praha – pól růstu ČR

Obsah

Obsah.....	1
Popis kurzu	1
Program	2
Popis výukových bloků	3
ÚVOD	3
ASOCIACE NA SLYŠENÍ HLASŮ	4
SDÍLENÍ OSOBNÍCH PŘÍBĚHŮ	4
SITUACE, KDY LIDÉ BĚŽNĚ SLYŠÍ HLASY	4
SKUPINOVÁ PRÁCE - KDO SLYŠÍ HLASY.....	5
FENOMENOLOGIE HLASŮ	5
PŘÍČINY SLYŠENÍ HLASŮ.....	6
HISTORIE A SOUČASNOST VNÍMÁNÍ HLASŮ	6
PRAŽSKÁ SKUPINA SLYŠENÍ HLASŮ.....	6
VIDEO (THE VOICES IN MY HEAD – ELEANOR LONGDEN)	7
ZPŮSOB PRÁCE S HLASY	7
ZÁVĚR, PŘEDÁNÍ CERTIFIKÁTŮ	8
Poznámky k prezentaci.....	8

Popis kurzu

Kdo jsou studenti	Lidé s duševním onemocněním bez ohledu na diagnostický okruh a délku zotavování. Může se stát, že se přihlásí člověk, který je rodinným příslušníkem nebo jinak blízký člověku s duševním onemocněním.
Anotace kurzu	Obsahem kurzu Slyšení hlasů jsou tato témata - kdo slyší „hlasy“ a úvahy o jejich příčinách; jaké jsou zkušenosti se slyšením hlasů; jak s nimi pracovat, a strategie, jak se naučit hlasy zvládat a žít s nimi plnohodnotný život ve společnosti; zdroje informací a podpory. Jedná se o interaktivní kurz, který pracuje především se zkušenostmi studentů. Kurz je vyučován peer lektorem a lektorem profesionálem.
Způsob zakončení	Aktivní zapojení do diskuzí během výuky.

Program

plánovaný čas		upravený čas		název výukového bloku	účel bloku
od – do	min.	od - do	min.		
10:00-10:20	20			Úvod	Představení lektorů, studentů, program a skupinová pravidla
10:20-10:40	20			První asociace Co pro Vás znamená slyšení hlasů?	Uvědomit si, že s pojmem slyšení hlasů se pojí různé představy
10:40-11:00	20			Osobní příběhy	Normalizování fenoménu slyšení hlasů
11:00-11:15	15			Situace, kdy lidé slyší hlasy	Normalizování fenoménu slyšení hlasů
11:15-11:30	15			PŘESTÁVKA	
11:30-12:00	30			Skupinová práce + diskuze Kdo slyší hlasy?	Bourání předsudků o těch, kdo slyší hlasy
12:00-12:20	20			Fenomenologie slyšení hlasů	Seznámení se s různými zkušenostmi různých lidí, co slyší hlasy
12:20-13:00	40			Oběd	
13:00-13:40	40			Příčiny slyšení hlasů – skupinová práce, diskuze a prezentace	Seznámení se s různými příčinami slyšení hlasů
13:40-14:05	25			Historie a současná doba ve vnímání hlasů, Hnutí HV	Seznámení se s historií, se současností a hnutím HV
14:05-14:20	15			Skupina Slyšení hlasů v Praze – vlastní zkušenosti	Předávání vlastních zkušeností se skupinou SH v Praze
14:20-14:35	15			PŘESTÁVKA	

14:35-15:00	25			Video E. Longden	Dodání naděje, že je možné zotavení, že hlasy lze zvládnout
15:00-15:45	45			Způsoby práce s hlasy – prezentace a diskuze	Popsat způsoby zvládnání hlasů, techniky zvládnání pro sebe, rady blízkým osobám
15:45-16:00	15			Závěr, zpětná vazba, předání certifikátů	Shrnutí celého dne, zhodnocení osobního přínosu

Popis výukových bloků

ÚVOD

časová dotace	20 min.
účel bloku	Představení lektorské dvojice, organizační zářmování průběhu kurzu, seznámení s obsahem kurzu, předání informací o podmínkách úspěšného zakončení kurzu, společné vytvoření pravidel.
popis	<p>Lektoři se stručně představí – jméno, profese.</p> <p>Čas výuky od – do, informace o úspěšném absolvování kurzu a předání certifikátu.</p> <p>Lektoři seznámí stručně studenty s obsahem kurzu</p> <p>Zmíní také formu kurzu – včetně skupinových cvičení a vzájemné diskuze</p> <p>Lektoři vyzvou studenty, aby se civilně představili a aby zmínili motivaci účasti na kurzu a očekávání</p> <p>Dohoda o pravidlech studijního dne – skupina vytvoří seznam pravidel, která se budou během studijního dne dodržovat, lektoři zapisují na flipchart a vyvěsí na viditelném místě.</p>
pomůcky	Hodiny, flipchart, popisovače

ASOCIACE NA SLYŠENÍ HLASŮ

časová dotace	20 min.
účel bloku	Uvědomit si, že s pojmem slyšení hlasů se pojí různé představy.
popis	Lektoři položí otázku „Co Vás napadne jako první, když se řekne slyšení hlasů?“ Asociace zapisují lektoři na flipchart.
pomůcky	Hodiny, flipchart, popisovače, projektor, notebook

SDÍLENÍ OSOBNÍCH PŘÍBĚHŮ

časová dotace	20 min.
účel bloku	Normalizovat fenomén slyšení hlasů.
popis	Oba lektoři sdílejí své zkušenosti se slyšením hlasů, mohou odpovídat na dotazy, o své zkušenosti se mohou podělit i studenti.
pomůcky	Hodiny

SITUACE, KDY LIDÉ BĚŽNĚ SLYŠÍ HLASY

časová dotace	15 min.
účel bloku	Normalizovat slyšení hlasů.

popis	Situace, kdy lidé běžně slyší hlasy – prezentace.
pomůcky	Hodiny, projektor, notebook, tištěná prezentace

SKUPINOVÁ PRÁCE - KDO SLYŠÍ HLASY

časová dotace	30 min. (2x15 min)
účel bloku	Bourání předsudků o těch, kdo slyší hlasy.
popis	Studenti se rozdělí do dvou skupin a snaží se odpovědět na otázky 1. Kdo jsou ti, co slyší hlasy?, 2. Je rozdíl mezi těmi, kdo slyší hlasy a mají dg schizofrenie, jinou dg nebo dg nikdy neměli? Závěry sdílejí ve vzájemné diskuzi (zápis na flipchart?)
pomůcky	Hodiny, papír, tužky

FENOMENOLOGIE HLASŮ

časová dotace	20 min.
účel bloku	Seznámit studenty s různými druhy hlasů u různých lidí.
popis	Prezentace – Co hlasy říkají? Kolik jich obvykle bývá? S jakou frekvencí se objevují?
pomůcky	Hodiny, notebook, projektor, tištěná prezentace

PŘÍČINY SLYŠENÍ HLASŮ

časová dotace	40 min (2x15 min + 10 min)
účel bloku	Seznámení se s různými příčinami slyšení hlasů.
popis	Studenti se rozdělí do dvojic (popř. trojic) a snaží se odpovědět na otázku „Jaké jsou příčiny slyšení hlasů?“ Následuje krátká diskuze (zapisovat na flipchart?) a po ní prezentace na dané téma.
pomůcky	Hodiny, papír, tužky, projektor, notebook, tištěná prezentace

HISTORIE A SOUČASNOST VNÍMÁNÍ HLASŮ

časová dotace	25 min.
účel bloku	Seznámit studenty s historií přístupů ke slyšení hlasů, se současností a s hnutím Hearing voices ve světě a u nás
popis	Prezentace – vnímání hlasů ve starověku, středověku, v období zrození vědy. Psychiatrie. Hnutí HV.
pomůcky	Hodiny, projektor, notebook, tištěná prezentace

PRAŽSKÁ SKUPINA SLYŠENÍ HLASŮ

časová dotace	15 min.
účel bloku	Seznámit studenty s vlastními zkušenostmi z pražské skupiny Slyšení hlasů.

popis	Sdílení vlastních zkušeností peer lektora a lektora.
pomůcky	Hodiny

VIDEO (THE VOICES IN MY HEAD – ELEANOR LONGDEN)

časová dotace	25 min (15+10)
účel bloku	Dodání naděje, že hlasy lze zvládnout a zotavení je možné.
popis	Video a následná diskuze – Jak na Vás příběh působil?
pomůcky	Hodiny, projektor, notebook, připojení k internetu, video https://www.youtube.com/watch?v=syjEN3peCJw

ZPŮSOB PRÁCE S HLASY

časová dotace	45 min (3x10 + 15)
účel bloku	Popsat způsoby zvládání hlasů, techniky zvládání pro sebe a poradit rodinným příslušníkům včetně diskuze.
popis	Prezentace a diskuze.
pomůcky	Hodiny, projektor, notebook, tištěné prezentace.

ZÁVĚR, PŘEDÁNÍ CERTIFIKÁTŮ

časová dotace	15 min.
účel bloku	Společné vyhodnocení kurzu z hlediska osobního přínosu.
popis	Lektoři poděkují studentům za práci. Zadájí téma posledního kolečka: Co si z kurzu odnášíte, v čem byl pro vás přínosný? Diskuzi uzavřou svou odpovědí na otázku. Rozdají certifikáty.
pomůcky	Certifikáty

Poznámky k prezentaci

Účelem (**Maastrichtského**) rozhovoru je najít odpovědi na dvě klíčové otázky: "Koho hlasy představují/reprezentují?" a "Jaké problémy hlasy reprezentují?" Slyšitel hlasů a tazatel pak spolupracují na "rozluštění šifry/kódu" hlasů a odhalují tak smysl hlasu ve vztahu k osobní historii, která není snadno zřejmá.

Dialog s hlasy

Přestože lidé, kteří slyší hlasy, s nimi mohou vést dialog, bývají pravidelně lapeni do destruktivních komunikačních vzorců, které narušují sociální fungování. Existuje přístup nazvaný Mluvit s hlasy, vzešlý z teorie a praxe Dialogu s hlasy (Stone & Stone, 1989: Embracing our selves: The voice dialogue training manual, New York: Nataraj Publishing), ve kterém facilitátor přímo oslovuje hlas (hlasy) tak, aby zvýšil povědomí a porozumění charakteru hlasů. Tato metoda přináší vhled do podloží příčin výskytu a původu hlasů a může nakonec inspirovat/spouštět přínosnější vztah mezi slyšitelem a hlasem (hlasy).